

ANKARA'DA ASANSÖR KAZA VE ASANSÖR DENETİM RAPORU

ANKARA'DA ASANSÖRLERE BİNMEK CESARET İŞİ

Kent merkezlerinde nüfus yoğunlaşması ve buna paralel olarak gelişen dikey yapılaşma asansör kullanımını arttırmakta bununla birlikte denetimsiz asansörlerin güvenli ve çalışır şekilde bulunması konusunda ciddi sıkıntılar baş göstermektedir. Gerekli koşulları sağlamayan asansörlerden kaynaklı ölümcül kazaların sayısı gün geçtikçe artmaktadır.

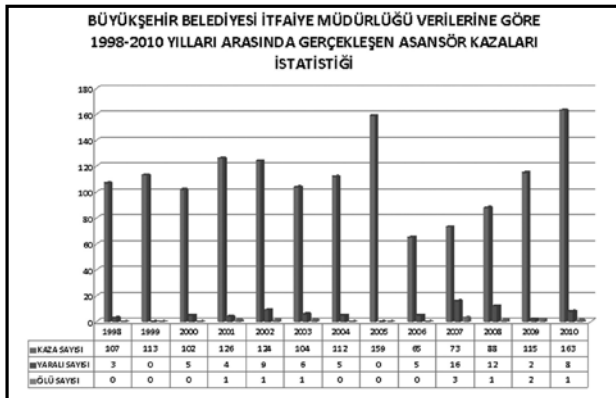
1998-2010 yılları arasında Ankara'da gerçekleşen asansör kaza istatistiklerine bakıldığında gerek imalat gerekse de kullanım süresince asansörlerin etkin denetimlerinin yapılmasının önemi gözükmektedir.

Ankara'da 1998-2010 yılları arasında 1451 asansör kazası gerçekleşirken bu kazalar sonucunda 10 kişi ölmüş, 75 kişi yaralanmıştır. Ankara Büyükşehir Belediyesi İtfaiye Müdürlüğü verilerine göre hazırlanan bu istatistik dışında kayıtlara girmeyen çok sayıda asansör kazasında insanlarımız ölmekte ya da yaralanmakta.

1998 yılında 107, 1999 yılında 113, 2000 yılında 102, 2001 yılında 126, 2002 yılında 124, 2003 yılında 104, 2004 yılında 112, 2005 yılında 159, 2006 yılında 65, 2007 yılında 73, 2008 yılında 88, 2009 yılında 115 ve 2010 yılında 163 asansör kazası yaşandı.

Yaşanan bu kazalar sonucu; 2001 yılında 1 kişi, 2002 yılında 1 kişi, 2003 yılında 1 kişi, 2007 yılında 3 kişi, 2008 yılında 1 kişi, 2009 yılında 2 kişi ve 2010 yılında 1 kişi yaşamını yitirdi.

1998-2010 yılları arasında Ankara'da gerçekleşen asansör kazaları istatistikleri:

Asansörlerin etkin olarak denetlenmesi sonucu, yeşil etiketli asansör sayısında artışlar yaşanmaktadır. 2011 yılında Çankaya İlçesi'nde yapılan denetimler sonucun-

da; KIRMIZI ETİKET'li asansör sayısı 517 adet (% 21), MAVİ ETİKET'li asansör sayısı 503 adet (%21), YEŞİL ETİKET'li asansör sayısı 1426 adet (% 58) olurken;

Yenimahalle İlçesi'nde yapılan denetimler sonucunda; KIRMIZI ETİKET'li asansör sayısı 445 adet (%58), MAVİ ETİKET'li asansör sayısı 131 adet (%17), YEŞİL ETİKET'li asansör sayısı 192 adet (%25) oldu.

Yeşil Etiket: Asansörün mevcut haliyle kullanılmasında teknik ve güvenlik açısından sakınca bulunmadığını,

Mavi Etiket: Eksik ve hataların ivedilikle giderilmesi gerektiğini ,

Kırmızı Etiket: Eksik ve hataların giderilmesine kadar asansörün kullanılmasının sakıncalı olduğunu ifade eder.

Mavi ve Kırmızı etiket yapıştırılan asansörler eksikleri giderildikten sonra tekrar kontrol edilmekte ve rapor düzenlenmektedir. Asansörlerde istenmeyen durumların önüne geçmenin tek yolu ise; gerek imalat gerekse de kullanım süresince asansörlerin etkin kontrolünün yapılmasıdır.

18 Kasım 2008 tarihli 27058 No'lu Resmî Gazetede yayımlanan ve 18 Mayıs 2009'da yürürlüğe giren Asansör Bakım ve İşletme Yönetmeliği'nin 10.maddesi uyarınca kullanımda bulunan tüm asansörlerin kontrolünün yılda en az bir defa bağlı bulunan belediye veya valiliklerce yapılması şart koşulmuştur.

ASANSÖR İŞLETME VE BAKIM YÖNETMELİĞİ 4.BÖLÜM YILLIK KONTROL (MADDE 10):

Yapının bağlı bulunduğu Belediye veya Belediye hudutları dışındaki yapılar için Valilik veya ilgili kanunlar çerçevesinde yapı ruhsatı vermekle yetkilendirilen kurum ve kuruluşlarca asansörün hizmete alınmasını müteakip iki yıl sonra , devamında yılda en az bir kez olmak üzere , her asansörün kontrolü yapılır. Ancak, kadrosunda yeterli sayıda Elektrik/Elektronik ve Makine Mühendisi bulunmayan Belediye veya Valilik veya ilgili kanunlar çerçevesinde yapı ruhsatı vermekle yetkilendirilen kurum ve kuruluşlar, yıllık kontrol işini, o asansörün yapımında görev almamış yetkili mühendislere yaptırabilirler.

2002 yılından beri yapılmakta olan kontrollerin kamuoyundaki olumlu yansımaları ve konunun anlatıldığı toplantı ve bilgilendirme çalışmaları sonucunda, TMMOB Elektrik Mühendisleri Odası Ankara Şubesi,

TMMOB Makina Mühendisleri Odası Ankara Şubesi arasında 11.01.2002 tarihinde imzalanan protokol ile Asansör Kontrol Koordinatörlüğü oluşturulmuş, Çankaya İlçesinde 01.03.2002 tarihinde Asansör Denetleme, Ruhsat ve Kontrol Hizmetleri başlatıldı.

Kırşehir Belediyesi ile 2 Mayıs 2008, Akyurt Belediyesi ile 19 Haziran 2008, Elmadağ Belediyesi ile 29 Aralık 2008, Polatlı Belediyesi ile 2 Mart 2010, Yenimahalle Belediyesi ile 10 Haziran 2010 ve Çubuk Belediyesi ile 22 Şubat 2011 tarihlerinde protokoller imzalandı.

KONTROL SÜRECİ :

1- Asansör Kontrolleri Koordinatörlüğü tarafından yapılan kontrollerde bina yöneticisi 'Yönetici Bilgilendirme Formu' ile yapılacak kontrol ve yönetici sorumlulukları konusunda bilgilendirilir.

2-Elektrik Mühendisleri Odası (EMO) ve Makina Mühendisleri Odası (MMO)'nun verdiği eğitimleri alan bir elektrik ve bir makina mühendisinden oluşan kontrol ekipleri asansörleri 29 ana başlık altında 117 değişik noktadan kontrol eder.

3-Bu kontroller sırasında Kontrol Mühendisleri bina sorumlusu / yöneticisi ile birlikte firma görevlisi de asansördeki eksiklikler konusunda bilgilendirilmektedir.

4-Eksikler giderildikten sonra bir kez daha kontrole gidilerek sorunu giderilmiş teknik ve güvenlik açısından sakınca olmayan asansörlere yıllık kontrol raporu düzenlenmektedir. Bu raporların birer örneği bina sorumlusu ve asansör firmasına verilmektedir.

5-Firma bazında gerekli kriterleri sağlamayan asansör bakım firmalarına kontrol raporu verilmemektedir.

Böylece bölgemizde belgeli ve işini standartlara uygun gerçekleştiren firmaların çalışması konusunda denetim gerçekleştirilmektedir. Daha az can ve mal kaybı için alınması gereken önlemleri şöyle sıralayabiliriz:

- Can ve mal güvenliğini sağlamak için, yönetmelik gereği asansörler, yapının bağlı bulunduğu belediyeler tarafından, yılda en az bir kere kontrol edilerek belgelendirilmeleri gerekmektedir. Maalesef Türkiye'de asansör konusunda yeteri kadar kamu bilinci olmaması nedeni ile bu kontroller yeteri kadar yapılamamaktadır.
- Bir çok bina yöneticisinin yönetmelikten dahi haberi bulunmamaktadır.
- Bazı binalarda bakımcı firma dahi bulunmamakta arıza vukuunda sadece asansörcü firma çağırarak

arızayı gidermektedirler.Bu tür binalarda eksik ve hatalar oldukça fazladır, hatta kazaların büyük bir bölümü bu tür asansörlerde meydana gelmektedir.

- İşte bu nedenlerden dolayı yıllık kontrollerin ne kadar önem kazandığını görmekteyiz.
- Yıllık kontroller aynı zamanda firmalarında bir nevi denetimini sağlamaktadır.Bilgisiz ve yetkisiz korsan firmalarda bu kontrollerde açığa çıkmaktadır.
- 2009 yılı sonu itibarı ile kullanımda olan asansör sayısı, 160.000 ile 180.000 arasında olup, her yıl yaklaşık olarak 10.000 e yakın asansör üretilmektedir.
- 2009 yılı itibarı ile sektörde faaliyet gösteren yetkili firma sayısı 650 yetkisiz firma sayısı ise 1250 civarında olduğu tahmin edilmektedir.
- Bu durumda üretilmekte olan asansörlerin denetimden ne kadar uzak olduğu ve ne derece güvenli olduğu tartışılır.

Yönetici sorumlulukları

- Yönetici sorumlulukları, yönetmelikte açık bir şekilde belirtilmiştir, yönetmelik gereği firma seçimi yapılırken yeterlilik ve sorumluluk bakımından mutlaka yetkili bir firma ile bakım sözleşmesi yapılması gerekmektedir.
- Aylık bakımlar düzenli bir şekilde yapılmalı, mümkünse bina görevlisinin nezaretinde bakımlar yapılmalı, eksik, aşınmış yıpranmış malzemeler vakit geçirilmeden yenilenmelidir.
- Bakımlar yapılırken kuyu, kabin üstü, makine dairesi ve makine motor temizliğinin mutlaka yapılması sağlanmalıdır.
- Yıllık periyodik kontroller yapının bağlı bulunduğu belediyeler tarafından ilk iki yılın sonunda her yıl mutlaka düzenli olarak yaptırılmalı, kontrol esnasında belirlenen eksiklikler giderilerek kontrol belgeleri alınmalıdır(bu belge düzenli bir şekilde alınmadığı sürece tüm sorumluluk bina yönetiminde olacaktır).
- Asansörde bulunması gereken kullanma ve ikaz levhaları görülebilecek bir yere mutlaka asılmalıdır.
- Asansörde olabilecek arıza ve ani durumlarda müdahale edilebilmesi için mümkünse bina görevlisi veya uygun olan kişiler firma tarafından eğitilerek kurtarma işleminin gecikmeksizin yapılması sağlanmalıdır.
- Bu eğitimle ilgili bir belge firma tarafından düzenlenerek ilgili kişiye verilmelidir.

- Asansörde eşya veya yük taşınması önlenmelidir, eğer taşıma zorunluluğu varsa görevli nezaretinde istiaab haddini aşmadan düzenli ve dengeli yükleme yapılarak taşınmalıdır.
- 12 yaşından küçük çocukların asansöre tek binmeleri önlenmelidir.

Bakımcı firma sorumlulukları

- Asansör bakım firması yönetmelikte belirtilen vasıflara uyması gerekmektedir.
- Şayet firma sadece bakım yapıyorsa, yetkili bir firmanın alt bayisi olarak faaliyet göstermelidir.
- Bakımcı firma şayet bayi olarak faaliyet gösteriyorsa, yönetmelikte belirtildiği gibi montaj ve revizyon yapmamalıdır, bakımın dışında sadece asansörde aşınan ve yıpranan parçaları değiştirmelidir.
- Bakım yapan ustalar mutlaka eğitilmiş ve belgeli olmalıdır, eğitimsiz personel bakım yapmamalıdır.
- Aşınan ve yıpranan malzemeler zaman geçirilmeden yenilenmelidir, bu durum yazılı olarak bina yönetimine bildirilmelidir.
- Arıza durumunda bakımcı firma 2 saat içinde müdahale etmelidir.
- Asansör bakımı esnasında kapılara ikaz levhaları takılmalıdır.
- Bakım formları düzenlenip bakımda yapılan işler belirtilmelidir, bakım sonrası ilgili kişiye imzalatıp bir nüshasını bırakmalıdır.
- Makine dairesine bakım ve kurtarma talimatları asılmalıdır.

Kullanıcı sorumlulukları

- Ebeveynler 12 yaşın altındaki çocukların asansöre tek başına binmelerine izin vermemelidirler.
- Asansör katta değilken kilit arızası nedeni ile kapı açılabilir
- Asansöre binerken asansörün katta olmasına dikkat edilmelidir.
- Asansör kapısı önünde kapı açıkken sohbet edilmemelidir.
- Asansör kullanma kuralların uyulmalıdır.
- Kabine dengesiz ve aşırı yük yüklenmemelidir
- İnsan ve yük aynı anda taşınmamalıdır.
- Taşıma kapasitesinden fazla insan binmemelidir.
- Arıza anında, elektrik kesintisinde asansör kat arasında kalırsa yada kapılar açılmıyorsa, kapı camını kırarak dışarı çıkmaya çalışılmamalıdır
- Kabin kapısı olmayan asansörde hareket esnasında kuyu duvarı ile kapı eşiği arasındaki boşluğa dikkat edilmelidir.

- Tam otomatik kapılı asansörlerde evcil hayvanları taşırken kapıya sıkışmamasına dikkat edilmelidir.

Ülkemizde yıllık kontrollerin yapılamamasından dolayı meydana gelen kaza nedenleri şöyle sıralanabilir:

- Kabin katta yokken kat kapısının açılması,
- Kuyu dibinin temiz olmaması,
- Kabin ve karşı ağırlık tamponlarının olmaması,
- Korozyonların oluşması,
- Regülatör halatının elektriksel denetim kontağının olmaması,
- Kuyu içi elektrik tesisatının uygun olmaması,
- Kabin altı tampon çarpma plakasının olmaması,
- Aşırı yük kontağının olmaması,
- Halat tellenmesi, kasnak kanallarının aşınması, fren balatalarının aşınması, elektro mekanik fren bobininin arızalanması.
- Paraşüt fren sisteminin eksik ve hataları.

Kamu kurumu niteliğine sahip Meslek Odaları olan Elektrik Mühendisleri Odası ve Makina Mühendisleri Odası Ankara Şubeleri, halkımızın günlük yaşamının doğal bir parçası olan asansörlere güvenle binmesini sağlamak için her kademedeki yöneticinin sorumluluklarının farkında olması gerektiğinin bir kez daha altını çizmek durumundadır. Doğalgaz faciasında ya da uçak kazalarında da görüldüğü gibi yetkililerin, yaşanan kazalardan sonra önlem alması değil, kazaları önlemesi gerekmektedir. Buradan yetkilileri bir kez daha uyarıyoruz; gerekli denetimleri yapmadıkları takdirde yaşanacak olan kazalardan ve kötüsü can kayıplarından sorumlu olacaklardır. Bu bağlamda sorumluluk sahibi yöneticilerin insan odaklı yaklaşımları her zaman desteklenecek ve ihtiyaç duyulması halinde üyelerimiz ile bu denetimlerin yapılması için işbirliğine gidilecektir.

Bu bağlamda, EMO Ankara Şubesi tarafından, 9-10 Eylül 2011 tarihlerinde Ankara'da Milli Kütüphane'de "Asansör Meslek Alanı Çalıştayı" düzenlendi. İşçi sağlığının ve iş güvenliğinin, meslek alanındaki mevcut sorunların, mevzuattaki değişikliklerin, gelişen teknolojilerin ve yeniliklerin tartışıldığı Asansör Meslek Alanı Çalıştayı'na konuyla ilgili kamu kurum ve kuruluşları, üniversiteler, Meslek Odaları, yerel yönetimler, özel sektör temsilcileri, uygulayıcılar, kullanıcılar ve araştırmacılar konuşmacı olarak katıldı. Çalıştay ile ilgili ayrıntılı bilgiye www.amac.org.tr adresinden ulaşılabilir.